Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

15. november 2012*

»Retligt samarbejde i civile sager — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 32 og 33 — anerkendelse af retsafgørelser — begrebet »retsafgørelse« — virkningen af en afgørelse om international kompetence — aftale om værneting«

I sag C-456/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Landgericht Bremen (Tyskland) ved afgørelse af 25. august 2011, indgået til Domstolen den 2. september 2011, i sagen:

Gothaer Allgemeine Versicherung AG,

ERGO Versicherung AG,

Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts,

Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG,

Krones AG

mod

Samskip GmbH,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af dommerne K. Lenaerts (refererende dommer), som fungerende formand for Tredje Afdeling, E. Juhász, G. Arestis, J. Malenovský og T. von Danwitz,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 4. juli 2012,

* Processprog: tysk.

efter at der er afgivet indlæg af:

— Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts og Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG, ved Rechtsanwalt K. Ramming

— Krones AG ved Rechtsanwälte A. Nerz og M. Theisen, bistået af professor R. Geimer og Justiziar C. Wagner

— Samskip GmbH ved Rechtsanwalt O. Hartenstein

— den tyske regering ved T. Henze og F. Wannek, som befuldmægtigede

— den belgiske regering ved J.-C. Halleux og T. Materne, som befuldmægtigede

— den østrigske regering ved A. Posch, som befuldmægtiget

— den schweiziske regering ved D. Klingele, som befuldmægtiget

— Europa-Kommissionen ved W. Bogensberger og A.-M. Rouchaud-Joët, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 6. september 2012,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 32 og 33 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1).

2 Anmodningen er blevet indgivet under en sag, der føres af fire tyske forsikringsselskaber, nemlig Gothaer Allgemeine Versicherung AG, ERGO Versicherung AG, Versicherungskammer Bayern-Versicherungsanstalt des öffentlichen Rechts og Nürnberger Allgemeine Versicherungs-AG (herefter »forsikringsselskaberne«), samt Krones AG (herefter »Krones«), der er et tysk selskab, som er forsikret af forsikringsselskaberne, mod Samskip GmbH (herefter »Samskip«), der er et tysk datterselskab af selskabet Samskip Holding BV, som er en transport- og logistikvirksomhed med hjemsted i Nederlandene, men som er oprettet i Island, vedrørende Samskips levering af et bryganlæg til en køber, Cerveceria Cuauthemoc Monezum SA (herefter »modtageren«), der er en mexicansk virksomhed.

3 Nævnte sag omhandler erstatningskrav, der er nedlagt for de tyske retter af forsikringsselskaberne og Krones, vedrørende skader, som nævnte anlæg angiveligt har lidt under transporten, selv om de belgiske retter, nærmere bestemt Hof van Beroep te Antwerpen (appelretten i Antwerpen), allerede havde fundet, at lignende krav, som var indgivet for den, ikke kunne antages til realitetsbehandling, da konnossementet (»Bill of Lading«), der var udfærdiget den 13. august 2006, hvor Samskip overtog anlægget i Antwerpen (Belgien), indeholdt en kontraktbestemmelse, der udpegede de islandske retter som kompetente i tilfælde af tvist, og islandsk ret som den lovgivning, der fandt anvendelse på transportaftalen.

Retsforskrifter

International ret

4 Konventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, undertegnet den 30. oktober 2007, som blev godkendt på Fællesskabets vegne ved Rådets afgørelse 2009/430/EF af 27. november 2008 (EUT 2009 L 147, s. 1, herefter »Luganokonventionen«), bestemmer følgende i artikel 23, stk. 1, hvis ordlyd stort set svarer til ordlyden af artikel 17 i konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, indgået i Lugano den 16. september 1988 (EFT L 319, s. 9), som den har efterfulgt:

»Såfremt parterne i tilfælde, hvor mindst en af dem har bopæl på en konventionsstats område, har aftalt, at en ret eller retterne i en konventionsstat skal være kompetente til at påkende allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold, er denne ret eller disse retter kompetente. Medmindre parterne har aftalt andet, er denne ret eller disse retter enekompetente. En sådan aftale om værneting skal være indgået:

a) skriftligt eller mundtligt med skriftlig bekræftelse, eller

b) i en form, der er i overensstemmelse med den skik og brug, som parterne følger i deres indbyrdes forhold, eller

c) inden for international handel, i en form, der er i overensstemmelse med en sædvane, som parterne har eller burde have kendskab til, og som inden for sådan handel er almindelig kendt og regelmæssigt fulgt af parter i aftaler af samme type inden for den pågældende handelsbranche.«

EU-retten

5 Anden, sjette og femtende til syttende betragtning til forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»(2) Visse forskelle mellem de nationale regler for retternes kompetence og for anerkendelse af retsafgørelser virker hæmmende for det indre markeds funktion. Det er tvingende nødvendigt at vedtage bestemmelser, der kan gøre reglerne for retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område ensartede og forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i medlemsstater, der er bundet af denne forordning.

[...]

(6) For at virkeliggøre målet om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område er det nødvendigt og hensigtsmæssigt, at reglerne for retternes kompetence og for anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser fastlægges i en bindende og umiddelbart gældende fællesskabsretsakt.

[...]

(15) Af hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater. Der bør være en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af litispendens og indbyrdes sammenhængende krav og til at afhjælpe problemer som følge af forskellene mellem de enkelte medlemsstaters lovgivning med hensyn til, på hvilket tidspunkt en sag anses for anlagt. Med henblik på anvendelsen af denne forordning bør dette tidspunkt defineres selvstændigt.

(16) Den gensidige tillid til retsplejen inden for Fællesskabet gør det berettiget, at retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, automatisk anerkendes, uden at der stilles krav om en særlig procedure, medmindre anerkendelsen bestrides.

(17) Denne samme gensidige tillid gør det også berettiget at operere med en effektiv og hurtig procedure for at erklære en retsafgørelse, der er truffet i én medlemsstat, for eksigibel i en anden medlemsstat. Med henblik herpå bør en retsafgørelse erklæres for eksigibel næsten automatisk efter en simpel formel kontrol af de forelagte dokumenter, uden at retten på embeds vegne bør kunne påberåbe sig en af de i denne forordning anførte grunde til ikke at lade en retsafgørelse fuldbyrde.«

6 Følgende fastsættes i nævnte forordnings artikel 23, stk. 1, hvis ordlyd i det væsentlige er identisk med ordlyden af Luganokonventionens artikel 23, stk. 1, som er nævnt i denne doms præmis 4:

»Såfremt parterne i tilfælde, hvor mindst en af dem har bopæl på en medlemsstats område, har aftalt, at en ret eller retterne i en medlemsstat skal være kompetente til at påkende allerede opståede tvister eller fremtidige tvister i anledning af et bestemt retsforhold, er denne ret eller retterne i den pågældende medlemsstat kompetente. Medmindre parterne har aftalt andet, er denne ret eller disse retter enekompetente. En sådan aftale om værneting skal være indgået:

a) skriftligt eller mundtligt med skriftlig bekræftelse, eller

b) i en form, der er i overensstemmelse med den skik og brug, som parterne følger i deres indbyrdes forhold, eller

c) inden for international handel, i en form, der er i overensstemmelse med en sædvane, som parterne har eller burde have kendskab til, og som inden for sådan handel er almindelig kendt og regelmæssigt fulgt af parter i aftaler af samme type inden for den pågældende handelsbranche.«

7 Samme forordnings artikel 32 bestemmer:

»I denne forordning forstås ved »retsafgørelse« enhver afgørelse truffet af en ret i en medlemsstat, uanset hvordan den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder fastsættelse af sagsomkostninger, som foretages af en embedsmand ved retten.«

8 Artikel 33 i forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»1. Retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure.

2. Bestrides anerkendelsen, kan en berettiget part, der som det væsentligste påberåber sig anerkendelsen, efter proceduren i afdeling 2 og 3 få fastslået, at retsafgørelsen skal anerkendes.

3. Gøres anerkendelsen gældende under en verserende sag ved en ret i en medlemsstat, og har anerkendelsen betydning for afgørelsen, er denne ret kompetent til at afgøre spørgsmålet om anerkendelse.«

9 Forordningens artikel 34 bestemmer:

»En retsafgørelse kan ikke anerkendes:

1) såfremt en anerkendelse åbenbart vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den medlemsstat, som anmodningen rettes til

2) såfremt det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument ikke er blevet forkyndt for den udeblevne sagsøgte i så god tid og på en sådan måde, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen, medmindre sagsøgte har undladt at tage skridt til at anfægte retsafgørelsen, selv om han havde mulighed for at gøre det

3) såfremt den er uforenelig med en retsafgørelse truffet mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til

4) såfremt den er uforenelig med en retsafgørelse, der tidligere er truffet i en anden medlemsstat eller i et tredjeland mellem de samme parter i en tvist, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, og denne tidligere retsafgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.«

10 Artikel 35 i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»1. En retsafgørelse kan endvidere ikke anerkendes, såfremt kompetencereglerne i kapitel II, afdeling 3, 4 og 6, er tilsidesat, eller der foreligger tilfælde, som omfattes af artikel 72.

2. Ved prøvelsen af de i stk. 1 nævnte kompetenceregler er den myndighed, som anmodningen rettes til, bundet af de faktiske omstændigheder, på hvilke retten i domsstaten har støttet sin kompetence.

3. Kompetencen for retterne i domsstaten kan ikke efterprøves, jf. dog stk. 1. Den i artikel 34, nr. 1), omhandlede efterprøvelse vedrørende grundlæggende retsprincipper kan ikke foretages i forhold til kompetencereglerne.«

11 Artikel 36 i forordning nr. 44/2001 bestemmer:

»Den udenlandske retsafgørelse kan i intet tilfælde efterprøves med hensyn til sagens realitet.«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

12 I 2006 solgte Krones et bryganlæg til modtageren. Krones antog Samskip til at planlægge og foretage transporten af anlægget fra Antwerpen til Guadalajara (Mexico) via Altamira, som er en by, der ligeledes er beliggende i Mexico.

13 Forsendelsen, som bestod af containere og transportrammer, blev overgivet til Samskip den 13. august 2006. Samskip udfærdigede samme dag konnossementet, som angav Krones som afsender (»shipper«), modtageren som modtager (»consignee«), Antwerpen som lastningshavn og Altamira som bestemmelseshavn. I de betingelser, som stod anført på bagsiden af dokumentet (»endorsements«), var følgende fastsat i punkt 2:

»Retlig kompetence. Enhver tvist, der udspringer af nærværende konnossement, afgøres i Island i medfør af islandsk ret.«

14 Ifølge sagsøgerne i hovedsagen skete der skade på sendingen under søtransporten, ligesom en del af sendingen blev beskadiget under landtransporten fra Altamira til Gaudalajara. Krones overdrog sine rettigheder – svarende til ansvarsgrænsen i henhold til søretten på to særlige trækningsrettigheder til en værdi af 235 666,46 EUR på overdragelsestidspunktet – til forsikringsselskaberne i procentuelt forhold til deres del af risikoen. Modtageren overdrog ligeledes sine rettigheder i henhold til konnossementet til forsikringsselskaberne i procentuelt forhold til deres del af risikoen.

15 Modtageren og forsikringsselskaberne anlagde den 30. august 2007 sag ved de belgiske retter og opfordrede Samskip til at give møde den 16. oktober 2007 for Rechtbank van Koophandel te Antwerpen (handelsretten i Antwerpen). Rechtbank van Koophandel te Antwerpen gav forsikringsselskaberne og modtageren medhold, men Hof van Beroep te Antwerpen omgjorde denne dom ved dom af 5. oktober 2009, hvor den erklærede sig for at være »uden prøvelsesret«.

16 I dommens præmisser udtalte Hof van Beroep te Antwerpen, at modtageren ikke havde ret til at anlægge sag i medfør af transportaftalen. Forsikringsselskaberne havde ganske vist en retlig interesse i deres egenskab af retssuccessorer efter Krones, men de var bundet af aftalen om værneting i konnossementet. I henhold til denne aftales punkt 2 er de islandske retter enekompetente med hensyn til at påkende tvister i forbindelse med transportaftalen, og derfor har de belgiske retter ingen kompetence. Denne dom er blevet endelig.

17 I september 2010 anlagde forsikringsselskaberne sag mod Samskip ved Landgericht Bremen med påstand om erstatning, og Krones anlagde sag mod Samskip ved Landgericht Landshut med påstand om erstatning. Landgericht Landshut henviste sidstnævnte tvist til den forelæggende ret ved kendelse af 3. juni 2011.

18 Landgericht Bremen har anført, at søgsmålene ifølge Samskip ikke kan antages til realitetsbehandling, idet Hof van Beroep te Antwerpens dom af 5. oktober 2009 ikke kun har retsvirkninger for så vidt angår de belgiske retters manglende kompetence, men også for så vidt angår konstateringen af, at de islandske retter er kompetente, hvilket fremgår af samme doms præmisser. Det er således Samskips opfattelse, at nævnte dom har bindende virkning for den forelæggende ret i medfør af artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001.

19 Ifølge forsikringsselskaberne og Krones kan det af Hof van Beroep te Antwerpens dom af 5. oktober 2009 højst udledes, at den har bindende virkning for så vidt angår konstateringen af, at de belgiske retter ikke er kompetente. Dommen har imidlertid ingen anden virkning, herunder ikke for så vidt angår en manglende kompetence for retter i andre medlemsstater end Kongeriget Belgien som følge af, at de islandske retter angiveligt er kompetente.

20 Den forelæggende ret har under henvisning til den tyske teori anført, at Hof van Beroep te Antwerpens dom af 5. oktober 2009 er en »dom vedrørende formaliteten« (»Prozessurteil«), som afviser at antage sagen til realitetsbehandling, da de betingelser, der kræves med henblik på at træffe afgørelse om sagens realitet, ikke er opfyldt. Sådanne afgørelser truffet af udenlandske retter kan for størstedelens vedkommende ikke anerkendes i Tyskland. Den forelæggende ret har derfor rejst spørgsmålet, om den er forpligtet til at anerkende denne dom, og i givet fald om rækkevidden af en sådan anerkendelse omfatter dommens præmisser.

21 På denne baggrund har Landgericht Bremen besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at begrebet »retsafgørelse« principielt også omfatter sådanne afgørelser, der udelukkende vedrører konstateringen af, at de processuelle betingelser for at antage sagen til realitetsbehandling ikke er opfyldt (domme vedrørende formaliteten)?

2) Skal artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at begrebet »retsafgørelse« også omfatter en dom, som afslutter sagens behandling ved den pågældende ret, og ved hvilken den internationale kompetence afvises på grundlag af en værnetingsaftale?

3) Skal artikel 32 og 33 i forordning (EF) nr. 44/2001 henset til Domstolens retspraksis vedrørende retsvirkningsprincippet (dom af 4.2.1988, sag 145/86, Hoffmann, Sml. s. 645) fortolkes således, at enhver medlemsstat skal anerkende afgørelser truffet af en ret i en anden medlemsstat om

gyldigheden af en værnetingsaftale, som parterne har indgået, når konstateringen af værnetingsaftalens gyldighed ifølge den nationale lovgivning, der gælder for den første ret, har fået retskraft, selv i tilfælde af, at afgørelsen herom er en del af en dom vedrørende formaliteten, hvorved sagen afvises?«

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første og det andet spørgsmål

22 Med det første og det andet spørgsmål, som behandles samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 32 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den også omfatter en afgørelse, hvorved en ret i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence, selv om denne afgørelse i henhold til retten i en anden medlemsstat kvalificeres som en »dom vedrørende formaliteten«.

23 Indledningsvis bemærkes, at begrebet »retsafgørelse« i overensstemmelse med ordlyden af artikel 32 i forordning nr. 44/2001 omfatter »enhver« afgørelse truffet af en ret i en medlemsstat, uden at der herved sondres i forhold til den omhandlede afgørelses indhold, hvilket i princippet indebærer, at begrebet også omfatter en afgørelse, hvorved en ret i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence.

24 Domstolen har endvidere allerede fastslået, at artikel 25 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 77) – hvorom bemærkes, at den fortolkning, som Domstolen har foretaget heraf, i princippet også gælder for den tilsvarende bestemmelse i forordning nr. 44/2001 (jf. i denne retning dom af 18.10.2011, sag C-406/09, Realchemie Nederland, Sml. I, s. 9773, præmis 38), dvs. forordningens artikel 32 – ikke er begrænset til afgørelser, der helt eller delvist afslutter behandlingen af en tvist, men ligeledes omfatter retternes foreløbige afgørelser (dom af 14.10.2004, sag C-39/02, Mærsk Olie & Gas, Sml. I, s. 9657, præmis 46).

25 Desuden fremgår det af Domstolens faste praksis, at bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes selvstændigt ud fra forordningens formål og opbygning (jf. i denne retning dom af 13.7.2006, sag C-103/05, Reisch Montage, Sml. I, s. 6827, præmis 29, af 23.4.2009, sag C-167/08, Draka NK Cables m.fl., Sml. I, s. 3477, præmis 19, og af 16.7.2009, sag C-189/08, Zuid-Chemie, Sml. I, s. 6917, præmis 17).

26 Som det fremgår af anden betragtning til forordning nr. 44/2001, er et af forordningens formål imidlertid at »forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser truffet i medlemsstater«, der er bundet af denne forordning, hvilket ligeledes taler for en fortolkning af begrebet »retsafgørelse«, som ikke tager hensyn til, hvorledes en akt, der er vedtaget af en national domstol, kvalificeres i henhold til en medlemsstats ret, uanset om det er retten i domsstaten eller retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til. En fortolkning af dette begreb, som foretages på grundlag af de særlige forhold i henhold til hver national retsorden, vil således udgøre en betydelig hindring for virkeliggørelsen af dette formål.

27 Sjette betragtning til forordning nr. 44/2001 henviser desuden til »målet om fri bevægelighed for retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område«. Et sådant formål kan underbygge nødvendigheden af at fortolke begrebet »retsafgørelse« som omhandlet i artikel 32 i forordning nr. 44/2001 således, at bestemmelsen omfatter afgørelser, hvorved en ret i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence. Den manglende anerkendelse af sådanne afgørelser vil nemlig kunne medføre et alvorligt indgreb i den frie bevægelighed for retsafgørelser.

28 Hvad angår den ordning, der er indført ved forordning nr. 44/2001, fremhæver 16. og 17. betragtning til forordningen vigtigheden af princippet om gensidig tillid mellem retterne i medlemsstaterne for så vidt angår anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, hvilket også forudsætter, at nævnte begreb ikke fortolkes indskrænkende, således at der bl.a. undgås forskelle med hensyn til spørgsmålet, om der foreligger en »retsafgørelse«.

29 Denne gensidige tillid ville blive krænket, hvis en ret i en medlemsstat kunne afslå at anerkende en afgørelse, hvorved en ret i en anden medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence. En antagelse af, at en ret i en medlemsstat kan afslå at anerkende en sådan afgørelse, ville være i strid med den ordning, der er indført ved forordning nr. 44/2001, idet et sådant afslag vil kunne hindre, at reglerne i forordningens kapitel II vedrørende kompetencefordelingen mellem retterne i medlemsstaterne fungerer effektivt.

30 Som generaladvokaten har anført i punkt 49 og 50 i forslaget til afgørelse, er bestemmelserne i artikel 33-35 i forordning nr. 44/2001 ligeledes uforenelige med en indskrænkende fortolkning af begrebet »retsafgørelse« som omhandlet i forordningens artikel 32. Artikel 33 fastsætter princippet om anerkendelse af afgørelser, mens artikel 34 og 35 fastsætter undtagelser til dette princip, som skal fortolkes strengt. Artikel 35, stk. 3, bestemmer endvidere, at kompetencen for retterne i domsstaten ikke kan efterprøves, og at kriteriet vedrørende grundlæggende retsprincipper ikke kan anvendes på kompetencereglerne.

31 Det bemærkes, at en indskrænkende fortolkning af begrebet retsafgørelse kan medføre, at der skabes en kategori af akter vedtaget af retterne, som ikke er omfattet af de undtagelser, der udtømmende er opregnet i artikel 34 og 35 i forordning nr. 44/2001, som ikke kan kvalificeres som »retsafgørelser« i den forstand, hvori begrebet er anvendt i nævnte artikel 32, og som retterne i andre medlemsstater ikke er forpligtet til at anerkende. Det bemærkes, at eksistensen af en sådan kategori af akter, som bl.a. omfatter akter, hvorved en ret i en anden medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence, er uforenelig med den ordning, der er indført ved artikel 33-35 i forordning nr. 44/2001, som fremmer en anerkendelse af retsafgørelser uden hindringer, og som udelukker, at kompetencen for retterne i domsstaten kan efterprøves af retterne i den medlemsstat, som anmodningen rettes til.

32 Henset til samtlige ovenstående betragtninger, skal det første og det andet spørgsmål derfor besvares med, at artikel 32 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den også omfatter en afgørelse, hvorved en ret i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence, uafhængigt af hvorledes en sådan afgørelse kvalificeres i henhold til en anden medlemsstats ret.

Det tredje spørgsmål

33 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den ret, for hvilken der påberåbes anerkendelse af en afgørelse, hvorved en ret i en anden medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting har afvist at have kompetence, er bundet af en konstatering vedrørende denne aftales gyldighed, som er indeholdt i præmisserne til en dom, som er blevet endelig, hvori det blev fastslået, at søgsmålet ikke kunne antages til realitetsbehandling.

34 Som Domstolen har bemærket under henvisning til rapporten om konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, udarbejdet af P. Jenard (EFT 1979 C 59, s. 1), »skal afgørelserne [gennem anerkendelsen] tillægges de virkninger, som tilkommer dem i den stat, på hvis område de er truffet« (Hoffmann-dommen, præmis 10). En udenlandsk afgørelse, der er anerkendt i henhold til artikel 33 i forordning nr. 44/2001, skal således i princippet have samme virkninger i den stat, som anmodningen rettes til, som den har i domsstaten (jf. i denne retning Hoffmann-dommen, præmis 11).

35 Desuden, som anført i denne doms præmis 28, ligger princippet om gensidig tillid mellem retterne til grund for den ordning, der er indført ved forordning nr. 44/2001. Som generaladvokaten har anført i punkt 73 i forslaget til afgørelse, er en betydelig grad af gensidig tillid så meget desto mere påkrævet, når retterne i medlemsstaterne skal anvende de fælles kompetenceregler. Disse regler og forordningens regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser udgør herved ikke særskilte og selvstændige enheder, men hænger snævert sammen (dom af 21.6.2012, sag C-514/10, Wolf Naturprodukte, præmis 25). Det er denne sammenhæng, som for det første begrunder den forenklede fremgangsmåde for anerkendelse og fuldbyrdelse i forordningens artikel 33, stk. 1 – hvorefter retsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, i princippet anerkendes i de øvrige medlemsstater – og som for det andet i henhold til samme forordnings artikel 35, stk. 3, fører til, at kompetencen for retterne i domsstaten ikke efterprøves (jf. i denne retning Domstolens udtalelse 1/03 af 7.2.2006, Sml. I, s. 1145, præmis 163).

36 Artikel 23 i forordning nr. 44/2001 om aftaler om værneting kan ganske vist ikke finde anvendelse i hovedsagen, eftersom den omhandlede aftale om værneting tildeler kompetencen til retterne i Republikken Island, som ikke er en medlemsstat. Som generaladvokaten har anført i punkt 76 i forslaget til afgørelse, indeholder Luganokonventionen, som Republikken Island er part i, imidlertid i artikel 23 en bestemmelse, som svarer til forordningens artikel 23. For så vidt som en ret i domsstaten inden for rammerne af undersøgelsen af sin egen kompetence har fastslået, at en sådan aftale om værneting er gyldig, vil det være i strid med princippet om gensidig tillid til retsplejen inden for Den Europæiske Union, at en ret i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, foretager en fornyet prøvelse af det samme gyldighedsspørgsmål.

37 Det fremgår endvidere af artikel 36 i forordning nr. 44/2001, at den udenlandske retsafgørelse i overensstemmelse med princippet om gensidig tillid »i intet tilfælde [kan] efterprøves med hensyn til sagens realitet«. Af rapporten udarbejdet af P. Jenard (s. 46) fremgår, at »[u]ndlades prøvelsen af sagens realitet, ligger der heri, at der er fuld tillid til domsstatens retspleje; denne tillid til, at afgørelsen er rigtig, må selvsagt også omfatte, at retten har anvendt [de harmoniserede] kompetenceregler korrekt«.

38 En antagelse, hvorefter retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, kan anse en aftale om værneting for ugyldig, når retten i domsstaten har anerkendt aftalen som gyldig, vil være i strid med dette forbud mod prøvelse af sagens realitet, bl.a. under omstændigheder, hvor sidstnævnte ret ville have kunnet fastslå, at den var kompetent, såfremt der ikke havde foreligget denne aftale om værneting. I sidstnævnte tilfælde ville en sådan konstatering foretaget af retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, ikke blot anfægte retten i domsstatens foreløbige konklusion vedrørende gyldigheden af aftalen om værneting, men også selve denne rets afgørelse om ikke at have kompetence.

39 Som generaladvokaten har anført i punkt 82 i forslaget til afgørelse, indebærer den omstændighed, at det er udelukket at efterprøve kompetencen for retten i domsstaten, en tilsvarende restriktion for retten i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, med hensyn til muligheden for at efterprøve dennes egen kompetence, for så vidt som sidstnævnte er bundet af den afgørelse, som retten i domsstaten har truffet. Kravet om en ensartet anvendelse af EU-retten kræver, at den præcise rækkevidde af denne restriktion defineres på EU-plan, frem for at være afhængig af forskellige nationale regler vedrørende retskraft.

40 Begrebet retskraft vedrører i medfør af EU-retten ikke kun konklusionen i den omhandlede retsafgørelse, men omfatter også præmisserne i denne afgørelse, som udgør det nødvendige grundlag for konklusionen, og derfor ikke kan adskilles fra den (jf. dom af 1.6.2006, forenede sager C-442/03 P og C-471/03 P, P & O European Ferries (Vizcaya) og Diputación Foral de Vizcaya mod Kommissionen, Sml. I, s. 4845, præmis 44, og af 19.4.2012, sag C-221/10 P, Artegodan mod Kommissionen, præmis 87). Henset til den omstændighed, der er nævnt i denne doms præmis 35, hvorefter de fælles kompetenceregler, som anvendes af retterne i medlemsstaterne, udspringer af EU-retten, nærmere bestemt af forordning nr. 44/2001, og henset til kravet om ensartethed, der er

nævnt i denne doms præmis 39, er begrebet retskraft som omhandlet i EU-retten relevant med henblik på at fastslå de virkninger, som affødes af en afgørelse, hvorved retten i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence.

41 En afgørelse, hvorved retten i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence med den begrundelse, at aftalen er gyldig, binder retterne i andre medlemsstater både for så vidt angår afgørelsen om, at denne ret ikke er kompetent, som er indeholdt i afgørelsens konklusion, og for så vidt angår konstateringen vedrørende aftalens gyldighed, som er indeholdt i afgørelsens præmisser, der udgør det nødvendige grundlag for denne konklusion.

42 Denne løsning berøres i øvrigt ikke af den argumentation, som Forbundsrepublikken Tyskland bl.a. på grundlag af præmis 66 i dom af 28. april 2009, Apostolides (sag C-420/07, Sml. I, s. 3571), har gjort gældende, hvorefter der ikke er grundlag for ved fuldbyrdelsen af en dom at udstyre den med rettigheder, som den ikke har i medfør af den nationale ret i de omhandlede medlemsstater. Anerkendelsen af afgørelser, som er truffet af retterne i medlemsstaterne, hvorved disse erklærer at mangle kompetence i medfør af forordning nr. 44/2001, og som er truffet i henhold til de fælles kompetenceregler, der er fastsat i EU-retten – således som det fremgår af denne doms præmis 35 – er undergivet en særlig ordning som beskrevet i denne doms præmis 39-41.

43 Det følger af det ovenfor anførte, at det tredje spørgsmål skal besvares med, at artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den ret, for hvilken der påberåbes anerkendelse af en afgørelse, hvorved en ret i en anden medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting har afvist at have kompetence, er bundet af en konstatering vedrørende denne aftales gyldighed, som er indeholdt i præmisserne til en dom, som er blevet endelig, hvori det blev fastslået, at søgsmålet ikke kunne antages til realitetsbehandling.

Sagens omkostninger

44 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **Artikel 32 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at den også omfatter en afgørelse, hvorved en ret i en medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting afviser at have kompetence, uafhængigt af hvorledes en sådan afgørelse kvalificeres i henhold til en anden medlemsstats ret.**

2) **Artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den ret, for hvilken der påberåbes anerkendelse af en afgørelse, hvorved en ret i en anden medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting har afvist at have kompetence, er bundet af en konstatering vedrørende denne aftales gyldighed, som er indeholdt i præmisserne til en dom, som er blevet endelig, hvori det blev fastslået, at søgsmålet ikke kunne antages til realitetsbehandling.**

Underskrifter